

בית משפט השלום בטבריה

ת"א 9973-07-16

תיק חיצוני:

בפני כבוד השופטת אפרת הלר

תובעים

1. פלוני

ע"י ב"כ עוה"ד מ. חסין ואח

2. המוסד לביטוח לאומי

ע"י ב"כ עוה"ד א. הדס ואח

נגד

נתבעות

1. שגיא ע.א אחזקות בע"מ

2. כלל חברה לביטוח בע"מ

ע"י ב"כ עוה"ד א. בלוך ואח

3. אורתם סהר הנדסה בע"מ

4. איילון חברה לביטוח בע"מ

ע"י ב"כ עוה"ד מ. גושן ואח

צדדים שלשיים

1. מנורה - איזו אהרון בע"מ

ע"י ב"כ עוה"ד מ. גושן ואח

2. מגדל חברה לביטוח בע"מ

ע"י ב"כ עוה"ד ש. ברננקה - שוורץ

חקיקה שאוזכרה:

[חוק חוזה הביטוח, תשמ"א-1981](#)

[תקנות הביטוח הלאומי \(קביעת דרגת נכות לנפגעי עבודה\), תשט"ז-1956: סע 15, 18 א](#)

[פקודת הנזיקין \[נוסח חדש\]: סע 41](#)

[פקודת הראיות \[נוסח חדש\], תשל"א-1971](#)

[חוק הביטוח הלאומי \[נוסח משולב\], תשנ"ה-1995: סע 328, 330 \(א\)](#)

פסק דין

1. לפני תביעה לפיצויים בגין נזקי הגוף שנגרמו לתובע 1, יליד 1973 (להלן: "התובע") בעקבות תאונת עבודה אשר אירעה ביום 17.02.13 וכן תביעת שיבוב שהוגשה על ידי התובע מס 2, המוסד לביטוח לאומי (להלן: "המל"ל) להחזר הכספים ששילם לתובע בגין נזקיו.

2. על פי הנטען בכתב התביעה, במועד התאונה, התובע הועסק כעוזר חשמלאי על ידי הנתבעת 1 אשר ביצעה, כקבלנית משנה, עבודות חשמל בבניין בסר 3, ברחוב כנרת 8 בבני ברק (להלן: "הבניין").
3. לטענת התובע, במהלך עבודתו בהתקנת תעלות חשמל בתקרה בקומה 32 של הבניין, התבקש על ידי עובד אחר של הנתבעת 1 להביא צינור שרשורי למזגן מקומה 31. התובע יצא מהחדר בו עבד ועבר למסדרון המעלית כאשר שק אשפה שהיה מלא בפסולת גבס והונח במעבר, חסם את דרכו של התובע והוא נאלץ לעבור מעליו. בעודו עובר מעל השק נתקלה רגלו השמאלית של התובע בשק וכתוצאה מכך הוא נפל על ברך שמאל ונחבל.
4. ממקום התאונה הובהל התובע באמבולנס לבית חולים שיבא בתל השומר, שם קובעה רגלו והומלץ לו לעבור ניתוח. התובע העדיף לקבל את הטיפול בבית חולים פורייה הקרוב למקום מגוריו, לשם פונה באותו היום.
5. בבית החולים פורייה אושפז התובע למשך יומיים ואובחן כסובל משבר מרוסק עם תזוזה בפיקה השמאלית. במסגרת האשפוז בוצע ניתוח לשחזור פתוח וקיבוע השבר על ידי פנינים וחוט מתכת וקיבוע חיצוני על ידי גבס מעל הברך. מבית החולים שוחרר התובע עם המלצה למעקב רופא מטפל, רגל מורמת, המשך טיפול בזריקות למשך 4 שבועות.
6. התובע הגיש את תביעתו כנגד הנתבעת 1, מי שהייתה מעבידתו ביום התאונה, כנגד הנתבעת 2, חברת הביטוח אשר ביטחה את הנתבעת 1 בביטוח חבות מעבידים ו/או כל ביטוח אחר המכסה את התאונה נושא תביעה זו, כנגד הנתבעת 3, הקבלן הראשי ו/או מבצעת העבודה באתר הבנייה וכנגד הנתבעת 4, חברת הביטוח שביטחה את הנתבעת 3 בביטוח עבודות קבלניות ו/או כל ביטוח אחר המכסה את התאונה נושא תביעה זו.
7. על פי הנטען בכתב התביעה, התאונה אירעה בשל רשלנותן הבלעדית של הנתבעות 1 ו-3 שבין היתר, לא הנהיגו שיטת עבודה בטוחה, הותירו את התובע - שיום התאונה היה יומו השני בלבד בעבודה אצל הנתבעת 1 ויומו הראשון בעבודה בבניין בו עבד - לעבוד ללא אמצעי הזהירות הנדרשים, לא פיקחו על הנעשה בבניין ולא דאגו למעברים בטוחים ונקיים ולסילוק המכשולים ו/או המפגעים.
8. עוד נטען, כי בנסיבות המקרה הנתבעות הפרו חובות חקוקות כפי שפורט בהרחבה בכתב התביעה וכי יש להחיל את הכלל "הדבר מדבר בעד עצמו".
9. לתביעת התובע הצטרף המל"ל אשר טען כי אין לו עילת תביעה כנגד הנתבעים 1-2, שהינם המעביד הישיר של התובע וחברת הביטוח שלו. על פי המל"ל, יש להטיל את האחריות לתאונה על כתפי הנתבעות 3-4 בלבד.

10. בכתב תביעתו טען המל"ל כי הוא זכאי להשבת הסכומים ששולמו וישולמו לתובע, אשר עד להגשת תביעת המל"ל עמדו על סך של 540,396 ₪.
11. הנתבעות הכחישו נסיבות התרחשות התאונה וכפרו באחריותן. הן הוסיפו כי גם אם בית המשפט יקבע כי התאונה אירעה בנסיבות שתוארו על ידי התובע, יש להטיל עליו אשם תורם מלא.
12. הנתבעות 3-4 (להלן: "המודיעות") שיגרו הודעת צד שלישי כנגד צדדי ג 1-2 לשיפוין בגין כל סכום בו יחויבו.
13. לטענת המודיעות, צד ג 1 הינו קבלן לביצוע עבודות חשמל ואינסטלציה ומי שהתקשר עם הנתבעת 3 בהסכם לביצוע עבודות בבניין. לטענת המודיעה, בהתאם להוראות ההסכם הנ"ל, צד ג 1 אחראי לתאונה הנטענת ולפגיעת התובע שכן הוא קיבל עליו את האחריות לכל תאונה חבלה או נזק לגוף או לרכוש ששיגרו לכל גורם עקב עבודתו, עבודת עובדיו או מי מטעמו.
14. עוד טוענת המודיעה 1 כי צד ג 2 הנפיקה לצד ג 1 בפוליסת ביטוח בת עסק, המורחבת לכלול את המודיעה 1 כמבוטחת נוספת ופוליסה זו הינה ראשונית וקודמת לכל פוליסת ביטוח אחרת.
15. לחילופין, טענו המודיעות לקיומו של כפל ביטוח אצל צד ג 2 ועל כן יש לפעול בהתאם לכללי כפל ביטוח ולהוראות [חוק חוזה ביטוח](#).
16. צד ג 1 לא הגיש כתב הגנה.
17. צד ג 2 טען שקיימת לצד ג 1 פוליסת ביטוח עבודות קבלניות אצל המודיעה 2 ויש בכך כדי לשלול קיומו של כיסוי ביטוחי אצלו.
18. עוד טען צד ג 2 כי בהתאם להסכם בין המודיעה 1 לצד ג 1, התחייבה המודיעה 1 לכלול את צד ג 1 בביטוחים שערכה ופטרה אותו מעריכת ביטוחים.
19. התאונה הוכרה על ידי המל"ל כתאונת עבודה ולתובע נקבעו נכויות זמניות כאשר בסופו של יום נקבעה לתובע נכות צמיתה בשיעור של 20% ולאחר הפעלת [תקנה 15 לתקנות הביטוח הלאומי \(קביעת דרגת נכות לנפגעי עבודה\)](#), תשט"ז-1956 (להלן: "התקנות") הועמדה נכותו הצמיתה של התובע בשיעור של 30%.
20. חוות הדעת הרפואיות שהגישו הצדדים קבעו לתובע שיעורי נכות שונים. בעוד מומחה התובע קבע כי לתובע נותרה דרגת נכות רפואית בשיעור 20%, מומחה הנתבעות קבע כי לתובע נותרה דרגת נכות בשיעור 10% בלבד.

21. לצורך חישוב נזקי התובע נכותו הרפואית של התובע הועמדה על ידם בהסכמה על 15%. בשל הסכמה זו, לא מונה מומחה מטעם בית המשפט ובסופו של יום חוות הדעת הרפואיות התקבלו לתיק בית המשפט מבלי שמי מהצדדים ביקש לחקור את המומחים. כמו כן לא התבקש, וגם לא מונה, מומחה רפואי מטעם בית המשפט. למעשה, מכלול טענותיהם בכל הנוגע לנכות הרפואית והתפקודית פורטו בסיכומיהם ועל כך בהמשך.
22. מן המקובץ עולה, כי הצדדים חלוקים הן בשאלת האחריות והן בשאלת הנכות הרפואית והתפקודית וכפועל יוצא גם בשאלת הנזק.
23. במסגרת ישיבת ההוכחות שהתקיימה בפניי העידו התובע בעצמו. מטעם הנתבעות 1-2 העיד הבעלים של הנתבעת 1, מר אסף ג נאח (להלן: "אסף"). הנתבעות 3-4 והצדדים השלישיים לא העידו מי מטעמם.

נסיבות התרחשות התאונה

24. בכתב התביעה תיאר התובע את התאונה כלהלן:

"ביום 17.02.13 במסגרת עבודת התובע כחשמלאי (שכיר) מטעם נתבעת 1 שביצעה עבודות חשמל כקבלנית משנה, בבניין בסר 3, ברח' כנרת 8 בבני ברק, עבד בקומה 32 בהתקנת תעלות חשמל לתקרה. במהלך העבודה הנ"ל, התבקש התובע ע"י עובד אחר (ליאור קדוש) להביא צינור שרשורי למזגן, שהיה מצוי בקומה אחת מתחת. על כן, יצא התובע מהחדר בו עבד ועבר למסדרון המעלית, כאשר שק אשפה (באלה) שהיה מונח במעבר, שהיה מלא בפסולת גבס, חסם את דרכו ולכן נאלץ לעבור מעליו, ובעודו עובר מעליו נתקלה רגלו השמאלית בשק וכתוצאה מכך נפל על הרצפה ישירות על ברך שמאל ונחבל"

25. על גרסתו לתאונה חזר התובע בסעיף 2 לתצהירו וכן בעדותו בפניי (עמ 11 לפרוטוקול ש 28-32, עמ 12 ש 14-5).
26. כבר עתה אציין שעדות התובע הייתה עדות מהימנה בעיניי.
27. בניגוד לטענת הנתבעות, הרי שגרסתו של התובע לאירוע ונסיבות התאונה אינן סותרות את מסמכי חדר מיון בבית חולים פוריה אליו הופנה ביום התאונה, בהם צוין שהתובע נפל ונחבל בברך, ללא תיאור מפורט של מנגנון התאונה.

28. אמנם בדו"ח מד"ח שנערך בסמוך לתאונה נרשם "לדבריו, החליק ונפל ונפצע בברך שמאל". יחד עם זאת, לא מצאתי שיש בכך כדי לכרסם בגרסתו של התובע לנסיבות התאונה, שעה שפרטי הנפילה לא פורטו בדו"ח.
29. עסקינן במסמך שנערך מיד לאחר הנפילה, כאשר התובע היה שרוע על הרצפה עם שבר בברך וכאבים עזים כך שלא לא ניתן לצפות כי התיאור של הנפילה בדו"ח מד"ח יעיד באופן מדויק על שאירע ודי בכך שגרסה זו אינה סותרת את הנטען בכתב התביעה ותשובותיו של התובע בהקשר זה מקובלות עליי (עמ 21 לפרוטוקול ש 23-1).
30. בנוסף, גרסתו של התובע למנגנון התאונה נתמכת בטופס בל/250 (נ/3) שנערך על ידי מעבידו של התובע ביום התאונה, בו צוינה עובדת קיומו של השק שחסם את דרכו של התובע, ממנו נפגע עת שניסה לעבור מעליו.
31. יתירה מזאת, אציין שבניגוד לטענת הנתבעות, לא מצאתי סתירה בדברי התובע ולפיהן ניסה להזיז את השק על מנת לפלס דרך למעבר, טרם נפל (מ 12 לפרוטוקול ש 22-9), טענה אשר לא עלתה בתצהירו שעה שהתובע סיפק הסבר מניח את הדעת לעניין זה ולפיכך אין עניין זה צריך להיזקף לחובתו. התובע העיד כך :
- "ש: אמרת שהזזת קצת את השק שמאלה.**
ת: טיפה עם היד כדי שיהיה לי אופציה לעבור.
ש: אתה יכול לספר למה לא יכול להזיז את השק עוד קצת שמאלה?
ת: כי השק היה כבד מאד, היה בו מלא פסולת שהשאירו בו, ולבד היה להזיז בלתי אפשרי.." (עמ 12 לפרו טוקול ש 17-21).
32. תשובותיו אלו של התובע אינן סותרות את גרסתו שלו למנגנון התאונה וכפי שבא לידי ביטוי בכתב התביעה.
33. בעניין זה אציין שהנתבעות לא סתרו את גרסתו של התובע וגרסתו לנסיבות התאונה.
34. יתרה מכך, גם אסף אישר בעדותו כי במקום התאונה היה מצוי שק אחד או שניים כדוגמת השק אותו צילם התובע להמחשת השק אשר היה במקום (ת/1).
35. בהקשר זה אציין, משאין מחלוקת כי השק אשר צולם בתמונת ת/1 ואשר הצדדים הסכימו שאין מדובר בשק עצמו אלא רק כדוגמתו, ממילא אין רלוונטיות לדון בשאלת משקלה של תמונה זו כראיה.

36. לפיכך, שוכנעתי כי התובע עמד בנטל ההוכחה הנדרש והוכיח כי התאונה אירעה בנסיבות שתוארו על ידו בכתב התביעה.

37. מכל האמור, מצאתי לקבל את גרסתו של התובע לתאונה, לפיה בזמן שניסה לעבור מעל שק שהונח במעבר בבניין בו עבד, נתקעה רגלו בשק, דבר שגרם לנפילתו ופגיעתו.

הדבר מדבר בעד עצמו

38. לטענת התובע, בנסיבות המקרה יש להחיל את [סעיף 41 לפקודת הנזיקין](#) (נוסח חדש) ולהעביר את נטל הראייה לנתבעות.

39. כידוע, [סעיף 41 לפקודת הנזיקין](#) קובע 3 תנאים מצטברים לצורך החלת הכלל "הדבר מדבר בעד עצמו":

- א. לתובע לא הייתה ידיעה או לא הייתה לו יכולת לדעת מה היו הנסיבות שגרמו למקרה אשר הביא לידי הנזק.
- ב. הנזק נגרם על ידי נכס שלנתבע הייתה שליטה מלאה עליו.
- ג. נראה לבית המשפט שאירוע המקרה שגרם לנזק מתיישב יותר עם המסקנה שהנתבע לא נקט זהירות סבירה מאשר עם המסקנה שהוא נקט זהירות סבירה.

40. הנטל להוכחת שלושת התנאים הנ"ל מוטל על מי שטוען להחלת הכלל ובמקרה שלפנינו, הנטל מוטל על התובע, שבנסיבות המקרה לא עמד בנטל זה. הרי התובע ידע, תיאר ואף הוכיח את הנסיבות שגרמו לתאונה ואשר בעקבותיה נגרם הנזק הנטען. בכך לא נתקיים התנאי הראשון לצורך החלת הכלל ועל כן אין מקום להחילו ולהעביר את נטל ההוכחה לנתבעות.

שאלת האחריות

41. לטענת התובע, התאונה אירעה בשל רשלנותן הבלעדית של הנתבעות והפרת חובות הזהירות, שלא הנהיגו שיטת עבודה בטוחה, הותירו את התובע לעבוד ללא אמצעי הזהירות הנדרשים, לא פיקחו על הנעשה בבניין ולא דאגו למעברים בטוחים ונקיים ולסילוק המכשולים/או המפגעים.

42. המל"ל הצטרף לטענות התובע לעניין האחריות אך לטענתו האחריות רובצת לפתחה של נתבעת 3 ולא על המעסיקה, נתבעת 1.

43. לצורך קביעת אחריות ברשלנות, יש להוכיח קיומה של חובת זהירות מושגית וקונקרטי, הפרת החובה האמורה וגרימת נזק כתוצאה מהפרת החובה.
44. בנסיבות המקרה, אני סבורה שלא יכולה להיות מחלוקת בדבר אחריותם של הנתבעת 1 והנתבעת 3 לקרות התאונה ועל הפרת חובות חקוקות ועל כך שהיה בידי הנתבעת 1 והנתבעת 3 למנוע את התאונה על ידי נקיטת אמצעי זהירות סבירים. בהקשר הזה ראוי להבהיר כי הנתבעת 1 והנתבעת 3 לא התגוננו מפני התביעה כדבעי, ולא סיפקו תשתית ראייתית שיכולה ללמד על קיום חובותיהם כלפי התובע ודי בזה כדי לחייבם באחריות כלפי התובע.
45. אך מעבר לאמור, הוכח לפניי כי הנתבעת 1 והנתבעת 3 הפרו חובות חקוקות כלפי התובע ולא נקטו בשום פעולה בכדי למנוע את התאונה, כמפורט להלן.

אחריותה של הנתבעת 1

46. הפסיקה קבעה, כי בין עובד ומעביד קיימת חובת זהירות מושגית (ע"א 663/88 שירזיאן נ [לבידי אשקלון בע"מ, פ"ד מוז\(3\) 225](#)). מעביד חב חובת זהירות כלפי עובדו. על המעביד לנקוט באמצעים סבירים כדי להגן על העובד מפני סיכונים המצויים במקום העבודה. לצורך בחינת חובת הזהירות הקונקרטי נקבע, כי חלה חובה על המעביד לנקוט בכל האמצעים הסבירים כדי לוודא שעובדיו יוכלו לבצע את עבודתם בתנאי בטיחות אופטימליים (ע"א 741/83 גוריון ואח' נ' גבריאל וערעור שכנגד, פ"ד (4) 266, 274).
47. בענייננו, התובע הצהיר כי הוא לא כל קיבל תדריך לעניין כללי הבטיחות באתר ומעדותו של התובע אכן שוכנעתי כי הוא לא עבר תדריך בטיחות כנדרש כאשר עדותו בעניין זה לא נסתרה ולא הובאה כל ראיה אחרת (עמ' 11 לפרוטוקול ש 13-22).
48. מנגד, הנתבעת 1 לא הביאה כל ראיה כי ניתנו לתובע על ידי מי מטעמה הוראות בטיחות כלשהן לעבודה בבניין, במיוחד ועסקינן בתובע שזהו יומו השני בעבודה אצל הנתבעת 1 ויומו הראשון לעבודה בבניין זה כאשר בתשובתו בפניי העיד אסף כי תדריך כזה לא ניתן על ידו לתובע אלא על ידי הנתבעת 3 (עמ' 31 לפרוטוקול ש 30-32, עמ' 32 ש 9-1) אך אסף לא הרים את נטל ההוכחה לגבי טענתו שהתובע אכן עבר תדריך בטיחות כלשהו ע"י הנתבעת 3.
49. בנוסף, על אף שבתצהירו העיד אסף שלתובע ניתנו הנחיות בדבר כללי התנהגות בעבודה וכי יש לעשות שימוש באמצעי בטיחות, הרי שבחקירתו הנגדית השיב אסף כי לא נתן לתובע תדריך בטיחות ומשכך אף לא החתים אותו על תדריך כזה (עמ' 44 ש 20-23).

50. יוצא אפוא שהנתבעת 1 חובת זהירות קונקרטי כלפי התובע והיא הפרה אותה עת לא דאגה לסביבת עבודה בטוחה בבניין, לא הדריכה את התובע בעניין כללי הבטיחות במקום במיוחד ומעדותו של אסף עולה כי הוא היה מודע לקיומם של שקי פסולת בניה בבניין אשר

שהוצבו ליד המעליות לצורך הורדתם (עמ 35 לפרוטוקול ש 22-23, עמ 39 ש 20-25) אך לא טרח להדריך את העובדים בעניין זה.

אחריותה של הנתבעת 3

51. אחריות של הנתבעת 3 קמה מתוקף היותה הקבלן הראשי באתר הבניה, מי שנחשבת כ"מבצע הבניה" בהתאם לתקנות הבטיחות בעבודה, כאשר בהלכה הפסוקה נקבע כי מינויים של קבלני משנה, אינו גורע מאחריותו של הקבלן הראשי שיוסיף ויחשב מבצע בניה (ראו ע"א 1062/15 והבי והבי נ' חאלג כמאל נזאל (פורסם בנבו)).
52. על הנתבעת 3 כמבצעת הבניה מוטלות חובות סטטוטוריות הקבועות בתקנות הבטיחות בעבודה ובכלל זה החובה למנות מנהל עבודה באתר הבניה, אשר העבודה באתר הבניה תתנהל בהנהלתו הישירה והמתמדת ואשר תפקידו לדאוג לכך שכל עובד ימלא אחר התקנות הנוגעות לעבודתו.
53. עדותו של אסף לפיה הועברו תדריכי בטיחות על ידי הנתבעת 3 לעובדים שעבדו בבניין ובכללם התובע (עמ 32 לפרוטוקול ש 15-22, עמ 33 ש 4-32) נותרה ללא תימוכין, כאשר בעדותו אישר אסף שהוא לא ראה שהתובע עבר על תדריך בטיחות וכפועל יוצא הוא הוחתם על מסמך המאשר זאת (עמ 34 ש 3-8).
54. למותר לציין, כי איש לא העיד מטעם הנתבעת 3 וזו לא טרחה להביא ראיות שיכולות ללמד על מינויו של מנהל עבודה במקום ועל מתן הדרכות לעובדים בענייני בטיחות ובפרט לתובע ובכך גם הנתבעת 3 הפרה את חובת הזהירות המוטלת עליה כלפי התובע.
55. על כך כבר נאמר כי "כלל הנקוט בידי בית המשפט מימים ימימה שמעמידים בעל דין בחזקתו, שלא ימנע מבית המשפט ראיה שהיא לטובתו, ואם נמנע מהבאת ראיה רלבנטית שהיא בהישג ידו ואין לו לכך הסבר סביר – ניתן להניח שאילו הובאה ראיה, היתה פועלת נגדו" (ע"א 548/78 שרון נ לוי פ"ד לה (1) 736, 760 (1980), ע"א 55/89 קופל (נהיגה עצמית בע"מ) נ טלקר חברה בע"מ פ"ד מד(4) 595, 603 (1990)).
56. הסבר לא ניתן, לא כל שכן הסבר סביר ולפיכך עומד הדבר לנתבעת 3 לרועץ. טענתו של ב"כ הנתבעת 4 לפיה הנתבעת 3 פשטה את הרגל לפני מספר שנים ועל כן לא ניתן לאתר עדים ומסמכים רלוונטיים הקשורים לתאונה, לרבות לתדריכים לעובדים שנכחו במקום התאונה, אינה יכולה לסייע שכן הנתבעת 4 לא הראתה אילו ניסיונות נעשו על מנת לאתר עדים או מסמכים אלו ובסופו של יום היא לא הצליחה להרים את נטל ההוכחה ולפיה התובע עבר תדריך בטיחות כנדרש, טענה שהוכחה נחרצות על ידי התובע.
57. לכל הפחות, יכלה הנתבעת 3 להביא לעדות עובדים נוספים שעבדו בבניין ויכלו להעיד שנעשו בכניסה לבניין תדריכי בטיחות כדבר שבשגרה, דבר שלא נעשה על ידה.

58. אוסיף עוד, כי כשגרת עבודה, ראוי ואף הכרחי, כי לאחר כל תאונה יערך תחקיר בחברה שיתועד בכתב, לרבות ציון שם העדים שנכחו ותוכן עדותם, דבר שהיה מכריח את כל הגורמים הרלוונטיים לשים לב לעובדות ולתעד את המצב העובדתי מיד לאחר האירוע ומאפשר לקבל מידע מהימן יותר ונגיש על מה שארע ובאם ניתנו תדריכי בטיחות כלשהם לעובדים.
59. בענייננו, לא הובא כל טופס כזה, על אף שאין חולק כי הנתבעת 3 ידעה על התאונה מיד לאחר התרחשותה ויכלה לצפות את הצורך להציג את המסמכים, בבא היום.
60. בנוסף, טענתו של אסף לפיה הנתבעת 3 היא זו שפיקחה על העבודות בבניין והיא זו ש הייתה אחראית על פינוי המפגעים לרבות שקי פסולת הבניה (עמ 34 לפרוטוקול ש 20-31 , עמ 35 ש 21-23), לא נסתרה.
61. המסקנה שהופרה חובת הזהירות כלפי התובע על ידי הנתבעת 3. בכך גם הופרו הוראות הדין הרלוונטיות, שכן לא הוכח שהתובע עבר את ההדרכה הנדרשת במיוחד ומדובר בעובד ביומו השני בעבודה אצל הנתבעת 1 וביומו הראשון בעבודה בבניין בו הייתה הנתבעת 3 הקבלן הראשי וכן כאשר הנתבעת 3 לא דאגה להסרת מכשולים שהוצבו במעברים בדרכם של העובדים בבניין.

חלוקת האחריות

62. במסגרת חלוקת האחריות בין הנתבעת 1 כמעסיק וקבלן משנה לבין הנתבעת 3 כמבצע בניה וקבלן ראשי, יש לבחון את מידת האשמה של כל אחד מהצדדים, תוך ששוקלים את מידת הרשלנות של כל אחד מהם (ראה ע"א 477/85 [בוארון נ עיריית נתניה, פד"י מב \(1988\) 415](#) (1)).
63. חלוקת האחריות הינה דבר הנתון לשיקול דעתו של היושב בדין, המתרשם מחומר הראיות שמובא לפניו וקובע את החלוקה לפי מידת האשמה המוסרית של כל אחד מהנתבעים.
64. בענייננו, מי מטעם הנתבעת 1 ו/או הנתבעת 3 לא טרח להצביע על קיומם של נהלי עבודה האמורים לדאוג לביטחונם של העובדים ובכללם התובע.
65. בהתחשב מחד בעובדה שהתובע נפגע תוך כדי שהוא ממלא הוראות עבודה של הנתבעת 1, ומאידך בהתחשב בכך שהנתבעת 3 בהיותם קבלן ראשי במקום ו "מבצע הבניה" לא העסיקה מנהל עבודה מטעמה ולא הוכיחה כי נתנה תדריך בטיחות לתובע ומכל מקום לא הביאה ראיה כלשהיא בענין זה, כאשר בהתאם לעדותו של אסף שלא נסתרה, הנתבעת 3 הייתה אחראית על ניהול העבודה בבניין, העברת הדרכות לעובדים, קבעה את שיטות העבודה ובין היתר פינוי הפסולת בבניין וכי השקית ממנה נפגע התובע, לא הייתה של

הנתבעת 1 (עמ 45 לפרוטוקול ש 8-24) עובדה אותה ציין התובע בעצמו (עמ 14 לפרוטוקול ש 20-21) ולאחר שבחנתי מידת האשמה של אלה מול אלה, הנני רואה לנכון לחייב את הנתבעת 1 כמעסיקו הישיר של התובע ומבטחתה הנתבעת 2 בשיעור של 30% והנתבעת 3 כקבלן הראשי ומבטחתה הנתבעת 4 בשיעור של 70%.

אשם תורם

66. לטענת הנתבעות יש להשית על התובע אשם תורם בשיעור משמעותי המגיע ל - 100%.
67. כידוע לצורך הטלת אשם תורם יש לבחון אם הניזוק פעל כ אדם אחראי תוך זהירות סבירה או שמא היה בהתנהגותו משום העדר זהירות סבירה בהגנה על עצמו (ע"א 73/86 שטרנברג נ עירית בני ברק, פ"ד מג(3) 343 (1989)). המבחן לחלוקת האחריות בין המזיק לניזוק נעשה לפי מידת האשמה: הווי אומר, בית המשפט מציב את מעשי הרשלנות של המזיק והניזוק זה מול זה, כדי להשוות ולהעריך, מבחינת האשמה המוסרית, את מידתם ומשקלם של מעשיו ומחדליו של כל צד.
68. בנסיבות המקרה שלפנינו, לא הונחה תשתית ראייתית שהיה בה כדי להוכיח מהי מידת אשמו של התובע ואם בכלל קיימת אשמה כזו. זאת גם בנוסף למגמה הזהירה שנוקטת בה הפסיקה בכל הנוגע להטלת אשם תורם על עובד ובפרט עובד בדומה לעובד שלפנינו שהחל לעבוד אצל נתבעת 1 כיומיים בלבד לפני שאירעה התאונה מבלי שהוכח כי הוא תודרך כיצד לבצע את העבודה הספציפית הזו בבטחה או שתודרך כלל.
69. לאור כל האמור, בנסיבות המקרה, לא מצאתי לנכון להטיל אשם תורם כלשהו על התובע.

הניזק

הטיפול הרפואי

70. כאמור, בעקבות התאונה אושפז התובע בבית החולים פוריה ואובחן כסובל משבר מרוסק עם תזוזה בפיקה שמאלית ובוצע לו ניתוח לשחזור פתוח וקיבוע השבר. מבית החולים שוחרר התובע כעבור יומיים עם המלצה למעקב רופא מטפל, רגל מורמת, המשך טיפול בזריקות למשך 4 שבועות (נספח 2 לתצהיר התובע).
71. מחומר הראיות אשר הונח בפניי, עולה כי לאחר שחרורו מבית החולים היה התובע במעקב רפואי ואורתופדי במסגרת קופת חולים. כן שהה התובע בתקופת אי כושר.

הנכות הרפואית

72. כאמור, מטעם הצדדים, הוגשו שתי חוות דעת מומחים רפואיים אשר קבעו לתובע נכויות שונות. ד"ר קרת, המומחה מטעם התובע קבע לתובע נכות רפואית בשיעור 20% המורכבת מנכות אורתופדית ונכות פלסטית, ללא שקבע את שיעור אחוזי הנכות של כל אחד מהתחומים הנ"ל. לעומתו, העריך ד"ר קליגמן, המומחה מטעם הנתבעים, את הנכות בשיעור של 10%.
73. לאחר שעניינתי בחוות הדעת הרפואיות ונדרשתי לניתוחי חוות הדעת על ידי שני המומחים, החלטתי להעמיד את נכותו הרפואית של התובע על 15%, המהווים מיצוע נכויות שנקבעו ע"י המומחים מטעם הצדדים וזאת אף בשים לב לעובדה שנכותו הרפואית של התובע בהתאם לחוות הדעת המומחה מטעמו כוללת אף נכות פלסטית בגין הצלקת המוארכת.

הנכות התפקודית

74. הצדדים חלוקים בשאלת השפעת הנכות הרפואית על כושרו של התובע לעבוד ולהשתכר.
75. התובע טוען בתצהירו, כי הפגיעה בדרך מונעת ממנו לשוב לעבודה פיזית ובפרט לעבודה בתחום החשמל. לטענתו, לאחר התאונה נעדר מעבודתו לתקופה ממושכת וניסיונו לחזור לעבודה במפעל כעובד ייצור לא צלח וזאת בשל הקושי בעבודה הכרוכה בעמידה ממושכת והוא נאלץ להפסיק את העבודה. לדבריו, רופא תעסוקתי אשר בדק אותו קבע כי אינו כשיר לעבודה כחשמלאי או בעיסוק דומה לו.
81. הנתבעים טוענים מנגד, כי לנכותו של התובע אין כל השפעה ממשית על תפקודו ולראייה, בעדותו ציין התובע הוא לאחר התאונה חזר לעבוד בעבודות פיזיות.
82. בענייננו, עובר לתאונה עבד התובע כעוזר חשמלאי אצל נתבעת 1 ולאחר תקופת אי כושר בה הוכר נכה נזקק מיום התאונה ועד לסוף חודש 08/2015, לא הצליח להשתלב במעגל העבודה. לטענת התובע, הוא התקשה לבצע עבודות הכרוכות במאמץ פיזי כאשר לתצהירו צירף התובע מסמכים רפואיים מרופאים תעסוקתיים ממועדים שונים לאחר התאונה, בהם נקבע שהוא איבד את כושרו לעבוד בעבודת חשמלאי או בכל עבודה דומה אחרת.
83. ראשית, את טענת התובע בדבר איבוד יכולת עבודתו כחשמלאי, אין בידי לקבל. התובע לא צירף לתביעתו חוות דעת מומחה בתחום התעסוקתי התומכת בטענתו לאיבוד מקצוע ואף חוות הדעת הרפואיות שהוגשו אינן תומכות בקביעה כזו. בהקשר זה מצאתי לקבל בקשת ב"כ צד ג 2 ולהורות על הוצאות המסמכים הרפואיים מתאריכים 06.03.14, 03.03.14, 03.09.14 ו- 21.04.14 המתאימים להערכת כושרו התעסוקתי של התובע, שכן עסקינן

- במסמכים שאינם מהווים חוות דעת רפואית ערוכה כדין בהתאם **לפקודת הראיות** [נוסח חדש], תשל"א-1971 ודי בכך על מנת לדחותם ולהוציאם מהתיק.
84. התובע טען בחקירתו הנגדית עולה כי מאז התאונה אין ביכולתו לעבוד וכי הוא עובד היום בעבודות מזדמנות, אותם הוא עושה בישיבה.
85. מעדותו של התובע עלה כי לנכותו הרפואית של התובע השפעה על תפקודו היומיומי, שכן כאמור ממועד התאונה לא חזר לעבוד באופן מלא.
86. נכותו הרפואית של התובע הועמדה על ידי בית המשפט על שיעור של 15%.
87. ככלל, שיעור הנכות הרפואית מבטא לרוב גם את שיעור הנכות התפקודית. (ראו בעניין זה דברי כב השופט (בדימוס) ת. אור בע"א 3049/93 **גירוגיסיאן נ רמזי פ"ד נב(3) 792**, בעמ 799: ראו גם דברי כב השופט (בדימוס) ד. לוי ז"ל בע"א **אורט חברה לביטוח בע"מ נ' אזולאי פ"ד מ(4) 690**, בעמ 700).
88. לפיכך, אני קובעת כי הנכות התפקודית במקרה דנן זהה לנכות הרפואית של התובע והינה 15%.

ומכאן לבחינת גובה הנזק;

הפסד שכר לעבר

89. כשהמדובר בהפסד שכר לעבר, זהו נזק מיוחד אשר יש להוכיחו בראיות של ממש (ע"א **355/80 נתן אנסימוב בע"מ נ מלון טירת בת שבע בע"מ, פ"ד לה(2) 800,809**).
90. עובר לתאונה שכרו רבע שנתי של המל"ל עמד על סך של 21,860 ₪ ולחודש סך 7,287 ₪ (בהתאם לתעודת עובד ציבור שהוגשה על ידי המל"ל), משוערך להיום סך של 7,528 ₪.
91. לתובע שולמו דמי פגיעה מיום התאונה ועד ליום 19.05.13. בנוסף, לתובע אושרה דרגת נכות זמנית בשיעורים שונים מיום 20.05.13 עד 31.08.13, כאשר בתקופה זו הוכר התובע כנכה נזקק בהתאם **לתקנה 18 א** לתקנות ונכותו הרפואית הועמדה בשיעור 100% (נספח 4 לתצהיר התובע).
91. על כן, בגין התקופה הנ"ל, 30.5 חודשים, אני פוסקת לתובע פיצוי לעבר, בצירוף ריבית מאמצע התקופה, סך של **233,954** ₪.

התובע לא הצביע על הפסדי שכר נוסף מעבר לתקופה הנ"ל, לרבות להפסד שכר חלקי לו הוא טוען מיום 01.09.15 ועד היום.

הפסד שכר לעתיד

92. בנסיבות העניין, בהתחשב במכלול הנתונים האינדיבידואליים של התובע לרבות גילו השכלתו ועברו התעסוקתי ולנוכח טענת התובע לפיה חדל מלעבוד לאחר התאונה בעבודות הדורשות מאמץ פיזי ועובד בעבודות מזדמנות בלבד, כאשר לא הוכח אחרת, הפסד השכר לעתיד ייערך כלהלן:

7,528 ₪ (בסיס השכר) * 15% (נכות תפקודית) * 186.7957 (מקדם היוון ל 21 שנים, עד גיל 67) = **210,930 ₪**.

עזרת צד ג' בעבר ובעתיד

93. אין מחלוקת, שהתובע לא נזקק לעזרה בשכר ובתצהירו טען כי קיבל את העזרה הדרושה מבני משפחתו. ההלכה היא, שאם ניזוק זקוק לעזרה שניתנה לו על-ידי קרוב משפחה, אין לראות בכך בלבד, עילה לשלילת הזכות לקבל פיצוי מן המזיק (דוד קציר, "פיצויים בשל נזק גוף", התשנ"ח 1997, בעמ 424, ראה גם [ע"א 93/73 שושני נ קראוז ואח, פ"ד כח \(1\) \(277\)](#)).

בהתחשב בגילו של התובע, אופי הפגיעה ומהותה ועדותו שלא נסתרה לפיה נזקק בסיועם של בני משפחתו, ניתן לקבוע כי התובע היה זקוק לעזרת צד ג בסמוך לאחר התאונה בלבד.

94. לעניין שיעורו של הפיצוי לעבר, אני פוסקת סכום גלובלי בגין ראש נזק זה בסך של **10,000 ₪**.

95. באשר לעתיד – התובע לא הוכיח כי הוא יזדקק לעזרת צד ג ואף לאור אופי פגיעתו של התובע, איני סבורה כי הוא יידרש לעזרת הזולת באופן מוגבר ולכל הפחות עזרה כזאת אשר תסב הוצאות כספיות לקרוביו ולפיקד, אין מקום לפיצוי בגין עזרת צד ג לעתיד.

הוצאות רפואיות ונסיעות לעבר ולעתיד

96. המדובר בתאונת עבודה אשר ההוצאות בה מכוסות על ידי המל"ל.

בנוסף, ככל שמדובר לעבר, עסקינן בנזק מיוחד שיש להוכיח שנגרם בפועל (ראו [ע"א 524/74 אסבסטוס נ פזגז פ"ד ל \(3\) 281,285](#)).

97. בענייננו, בהעדר קבלות ו/או אסמכתאות אשר קשורות להוצאות בגין התאונה, איני פוסקת לתובע כל סכום בגין ראש נזק זה.

98. התובע אף לא הוכיח כי יזדקק בעתיד לטיפולים רפואיים או להוצאות אחרות. על כן, אין מקום לפיצוי התובע בגין ראש נזק זה לעתיד.

הפסד פנסיה

99. אני פוסקת לתובע הפסדי פנסיה בסך 54,440 ₪ (סך של 28,074 ₪ המהווים 12% מהפסד ההשתכרות לעבר וסך של 26,366 ₪ המהווים 12.5% מהפסד ההשתכרות לעתיד)

כאב וסבל

100. בהתחשב בגיל התובע, בפגיעתו, בנינוח שעבר, בתקופת אי הכושר בנכותו הרפואית, הנני פוסקת פיצוי בסך של 55,000 ₪.

סיכום גובה הנזק

הפסד השתכרות לעבר :	₪ 233,954
הפסד השתכרות לעתיד :	₪ 210,930
עזרת צד ג עבר ועתיד :	₪ 10,000
הפסד פנסיה :	₪ 54,440
כאב וסבל :	₪ 55,000
סה"כ	₪ 564,324

ניכוי תקבולי המוסד לביטוח לאומי

101. על פי הראיות שהוגשו לבית המשפט התאונה הוכרה כתאונת עבודה ואין מחלוקת בין הצדדים כי יש לנכות מהפיצוי שייפסק את התשלומים שקיבל ויקבל התובע מהמל"ל.

102. על פי תעודת עובד ציבור שהוגשה לתיק על ידי המל"ל, לתובע שולמו דמי פגיעה בסך 13,263 ₪ וגמלאות נכות מעבודה בסך 197,924 ₪. סכומים אלה, בתוספת הפרשי הצמדה וריבית, עומדים ל סך של 223,509 ₪.

בנוסף, על פי חוות דעת אקטוארית שהוגשה על ידי המל"ל לתובע ישולמו בעתיד גמלאות בסך 349,803 ₪

לאור האמור, נמצא, כי סכום הפיצוי המגיע לתובע בגין התאונה נמוך מסכום תגמולי המל"ל ששולמו לו וישולמו לו, הסך של 573,312 ₪.

103. בנסיבות אלה, על פי [סעיף 330 \(א\) לחוק הביטוח הלאומי](#) [נוסח משולב], תשנ"ה-1995 (להלן: "חוק הביטוח הלאומי"), זכאי התובע לפיצוי בשיעור של 25% מסך הפיצויים שנפסקו לעיל, דהיינו – סך של **141,081 ₪**.

תביעת המוסד לביטוח לאומי

104. כאמור המל"ל הגיש תביעת שיבוב כנגד הנתבעות 3-4 בלבד בהתאם [לסעיף 328 לחוק הביטוח הלאומי](#) וזאת בגין סכומי הגמלאות ששילם וישלם לתובע בגין התאונה הנדונה. מאחר והנתבעות 3-4 הינן צד ג שאינו מעביד ומשנקבעה לעיל אחריותם לתאונה, הרי שדין תביעת המל"ל כנגדם להתקבל.

105. נוכח התוצאה אליה הגעתי בעניין החבות והואיל והתביעה נבלעת, על הנתבעות 3-4 לשלם למל"ל סכום המהווה 75% מחלקם באחריות לתאונה, הסך של **296,270 ₪** (564,324 * 75%).

סוף דבר

106. על יסוד האמור לעיל, אני קובעת כלהלן:
- א. התביעה נגד הנתבעות 1-2 נדחית.
- ב. בשל קביעתי לפיה לנתבעת 1 כמעסיקת התובע קמה אחריות לתאונה, איני רואה הצדקה לפסוק לזכותה הוצאות.
- ג. אני מורה לנתבעות 3-4 לשלם לתובע 1, ביחד ולחוד, סך של **98,757 ₪** בצירוף הוצאות אגרה בסך של **703 ₪**, החזר תשלומים בגין חוות דעת רפואית בכפוף להצגת קבלות, ושכ"ט עו"ד בשיעור 20% בתוספת מע"מ.
- ג. אני מורה לנתבעות 3-4 לשלם לתובע 2 – המוסד לביטוח לאומי, סך של **296,270 ₪** בצירוף שכ"ט עו"ד בשיעור 20% בתוספת מע"מ.
107. הסכומים הנ"ל ישולמו בתוך 30 יום מהיום, שאם לא כן יישאו הפרשי הצמדה וריבית כחוק מהיום ועד התשלום המלא בפועל.

ההודעה לצד ג'

108. בדיון מיום 26.06.19 ביקשו ב"כ הנתבעות 3-4 וצד ג 2 לבוא בדברים על מנת לנסות ולהגיע לפשרה בעניין חלוקת האחריות ביניהן.

109. ב"כ הנתבעות 3-4 וצדדי ג יגישו בתיק עד ליום 14.07.19 הודעה בדבר ההסכמות שהושגו ביניהם ובהעדר הסכמות יגישו טיעונים בכתב בדבר חלוקת האחריות לא יאוחר מיום 16.07.19.

110. לא אאפשר הארכות מועד וכפי שנקבע במועד הדיון.

111. קובעת לתזכורת פנימית ביום 17.07.19.

ניתן היום, ה תמוז תשע"ט, 08 יולי 2019, בהעדר הצדדים.

אפרת הלר 54678313
נוסח מסמך זה כפוף לשינויי ניסוח ועריכה

[בעניין עריכה ושינויים במסמכי פסיקה, חקיקה ועוד באתר נבו – הקש כאן](#)